

GÖTEBORGS UNIVERSITET
LITTERATUR, IDÉHISTORIA OCH RELIGION

Lärande om Gud i populärmusik

Postmoderna konfirmanders identitetskapande och erfarenhet i musik

Mia E. Eliasson

Termin: VT 2013
Kurs: RKT145 Teologi V13
Examensarbete, 15hp
Nivå: Kandidatuppsats
Handledare: Daniel Enstedt
Examinator: Marie Fahlén

Abstract

Title: Learning about God in popular music

- Postmodern catechist identity construction and experience in music

Författare: Mia E. Eliasson

Termin och år: VT – 2013

Institution: Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion

Göteborgs Universitet

Summary: Music and religion are concepts, which have been continually associated with spirituality throughout the history of Western religion. Since the dawn of mankind, it has been considered that music has had a clear function about how individuals grasp their inner emotions to reach the transcendent and comprehend "Self". The aim of this thesis is to gain greater understanding as to how a group of young catechists in the Swedish Lutheran Church feel, interpret and construct their identities through popular music. An exploration as to how this specific group perceives concepts such as the Bible, church, spirituality, and religion was undertaken. The theory forming the basis of this essay is derived from a sociological perspective of postmodernism. Ten fourteen year-old students were subject to semi-structured, qualitative interviews, of which the results were analyzed using both phenomenology and phenomenography. Analysis of the results implies that this specific group of catechists demonstrated lacking the ability to locate and understand spiritual references or messages, regarding the Bible or transcendent, in popular music. It is the proposal of this study that the lack of understanding has four possible causes: a broken chain of tradition, a crisis of linguistic knowledge, music is used to comfort rather than to understand inner spirituality, and the church is used a resource to create social, cultural and traditional meaning to conclusions concerning life issues.

Keywords: Bible, identity, religion, popular music, postmodernity, Swedish Lutheran Church, youth

Innehållsförteckning

1.0 INLEDNING	4
1.1 Introduktion	4
1.2 Syfte och problemställning	5
1.3 Metod och Urval	5
1.4 Teori	7
1.5 Uppsatsens struktur	7
1.6 Tidigare forskning	9
1.6.1 Identitet och konsumtion	9
1.6.2 Religion och identitet	12
1.6.3 Svenska Kyrkan och identitet	14
2.0 ANALYS	17
2.1 Presentation av tio konfirmander	17
2.2 Musik	18
2.3 Musik, andlighet och gudstjänst	22
2.4 Musik, kärlek och shopping	25
2.5 Religiös identitet och Bibeln	28
3.0 SLUTDISKUSSION	33
3.1 Sammanfattning och resultat	33
3.2 Fortsatt forskning	36
LITTERATURFÖRTECKNING	37
Bilaga 1	

1. Inledning

1.1 Introduktion

Kombinationen ”musik och religion” är ingen ny företeelse utan den har gått hand i hand genom hela den mänskliga historien. En viktig funktion har varit att hjälpa människan att komma i kontakt med sig själv och det transcendent. Alltsedan min auskultation i en mellanstor stads församling, 2010, har jag varit intresserad av hur konfirmander relaterar och tänker kring musik, kärlek, språk och tro. Jag vill i huvudsak veta hur de konstruerar sin identitet runt dessa fenomen, hur de förhandlar runt dessa fenomen i sitt vardagsliv. Hur de tänker och funderar om konfirmation och kyrka. Min nyfikenhet väcktes av ett tillfälle då församlingspedagogen med uppgiven röst reagerade på konfirmandernas val av musik och psalmsånger. De önskade att sjunga ”Tears in Heaven”, ett stillsamt populärmusikaliskt stycke, skriven av Eric Clapton. Församlingspedagogen ansåg att så kunde de ju inte ha det och menade att ett annat musikval borde göras, det vill säga få dem intresserade av andra traditionella psalmer. Det fick mig att börja fundera och tänka på varför man inte kunde tolerera deras val av musik. Rent pedagogiskt borde det finnas något i sångtexten som kunde bindas ihop med konfirmationsundervisningen eller deras existentiella frågor om livet och möjligen utöka musikalalternativen med likvärdig uppdaterad musik. Det som tycks mig märkligt är att pedagogen inte tycktes inse vikten av musikvalet. Vad var det som gjorde att hon inte ställde sig frågor om ungdomarnas musikval och såg musiken som ett komplement till den redan existerande undervisningen.

Svenska kyrkan har som uppdrag att bedriva ”Gudstjänst”, ”Undervisning”, ”Diakoni” och ”Mission”. Konfirmation kan möjligen falla under alla fyra dimensionerna. Även om den större tonvikten ligger på ”Undervisning” och jag anser att det hamnar också under dimensionen ”Mission”, med åtanke att vi lever i en pluralistisk, mångfacetterad och globaliserad värld med snabba förändringar som påverkar våra barn och ungdomar. Dessutom har ofta dessa ungdomar haft mycket lite eller ingen kunskap alls om kristendom. Församlingspedagogens uppgift är att lära ut, förmedla det kristna budskapet och undervisa ungdomar om det kristna budskapet och andra livsfrågor i ett brytningsskede i deras identitetsutveckling.

Det som kommer att undersökas i den här uppsatsen, med bakgrund i postmodern teori, är hur tio ungdomar idag konstruerar sig runt musik, och hur de bygger sin identitet. Vad de tycker och tänker om musik, Gud, Bibeln och gudtjänster.

1.2 Syfte och problemställning

Musiken har sedan reformationen och Martin Luther varit en del av kyrkans identitet. Martin Luther sammanförde kyrkomusik och folkmusik av alla typer. På det sättet kan man säga att han förenade den objektiva dopteologin med subjektivt hållna psalmtexter. Dåtidens populärmusik blev psalmer och genom detta förde han Guds ord och den kristna läran framåt. Jag menar att sökandet efter kunskap om Gud i populärmusik inte är en ny företeelse, utan en gammal beprövad metod. Martin Luther såg på denna musik som ett verksamt och kraftfullt pedagogiskt verktyg och han använde den som ett sätt att lära känna sig själv och komma närmare Gud. Jag började fundera om man kan lära sig om Gud i dagens populärmusik och hur musik talar till dagens ungdomar. Populärmusiken besjunger ofta kärleken. Men det är den hungrande och begärande kärleken, ett mänskligt behovs kärlek (Sigurdsson, 2003, s.79). Möjligen kan den postmoderna människan inte särskilja dessa former av kärlek, eller så är det ett subjektivt samlat begrepp. Det skulle kunna tyckas vara en anomali för den heliga erfarenheten för alla typer av mänskliga relationer och meningssökande. Därför vore det intressant att se hur konfirmander *tolkar* och *upplever* musiken som ett komplement till sin nuvarande undervisning.

Uppsatsens frågeställningar kan sammanfattas i det följande:

Hur upplever, använder och förhåller sig konfirmander till texter i populärmusik?

Hur fungerar mötet mellan svenska kyrkans identitet, tradition och språk med konfirmandernas vardagsspråk?

1.3 Metod och Urval

Förhoppningen med detta arbete är att lyfta fram konfirmandernas egna tankar, idéer och reflektioner. Därför är valet av kvalitativa intervjuer det som varit bäst lämpat för frågeställningens mål och syfte. Intervjuerna är semikonstruerande samtal, relativt fria med ostrukturerade frågor. Jag har utgått från en rad bestämda, generella tematiska frågor, för att lyfta fram konfirmandernas egna ord och reflektioner. Graden av flexibilitet i frågeställningarna beror på hur väl till mods konfirmanderna känt sig tillsammans med mig,

det vill säga att de har känt sig fysiskt och emotionellt trygga med mig som intervjuare (Collins-Mayo, 2010, s.194).

Den kvalitativa metoden lyfter fram erfarenheter och innebörden ur ungdomarnas erfarenhetsvärld och detta innebär att det har blivit fler frågor än de som står i bilagan. Detta beroende på hur frågorna besvarats utifrån intervjupersonernas ståndpunkter (Kvale, 1996, s.9). Den tyske filosofen Immanuel Kant uttrycker det på följande sätt: ”Vår erfarenhet antar former som utgår från våra fysiska kunskapsorgan, från detta kan vi få bilder om någontings existens” (Magee, 1998, s.132 ref: I. Kant).

Eftersom det handlar om att se musiken som ett kompletterande pedagogiskt verktyg kommer jag dessutom använda fenomenografi i min analys. Detta för att i gruppen av ungdomar se på fenomen som en gemensam uppfattning och som de har en likartad innebörd. Utgångspunkt är från det som religionssociologerna och sociologer kallar postmodernitet och postmodernism. Därför har jag bland annat studerat följande sociologers tankar och teorier om postmoderniteten. Zygmunt Bauman (2005) och Anthony Giddens (1994) som beskriver självidentitet i postmoderniteten och senmoderniteten. Jag har också valt att läsa Danièle Hervieu-Léger (2000), som är en fransk religionssociolog, som talar om en bruten traditionskedja. Jag har dessutom studerat och använt ”Children and Spirituality”, skriven av Brendan Hyde, som är professor i religionsvetenskap och utbildning i Australien. Faith of Generation Y (2010), skriven av Sylvia Collins-Mayo som är sociolog, Bob Mayo som är präst, Sally Nash, ungdomsarbetare och Christopher Cocksworth som är Biskop i Coventry. Boken är en studie gjord i England, som även kan appliceras på svenska förhållanden, för att få en förståelse för ungdomars livssituation.

Urvalsprocessen av konfirmander har skötts via berörd personal, det vill säga församlingspedagogen och andra arbetsledare, så som präster, frivilliga och diakoner. Detta i syfte att få föräldrarnas medgivande till ungdomarnas medverkan i intervjuerna och det tillhandahölls mig via arbetslagets samtal med berörda föräldrar. Det var beroende av att dessa ledare känner sina studenter bättre än mig, och på så sätt önskade jag få tillgång till öppna och verbala studenter som inte är blyga.

Min utgångspunkt är tio konfirmanders uppfattningar och åsikter runt frågor om Gud, Bibeln, andlighet och musik. Tyngdvikten kommer att ligga på en ”i-dimension”, det vill säga, deras subjektiva upplevelser och deras livstolkande frågor. Vad religion betyder för dem, vad Gud är för dem och vad musik ger till dem.

1.4 Teori

Frågeställningarna är relaterade till postmodern teori, som bland annat handlar om hur man sammanblandar olika genrer. Den har varit studiens primära bas. Jag vill beskriva den epok vi verkar i, utifrån den tidigare postmodern forskning. Jag utgår bland annat från religionssociologer och sociologer som David Lyon, Pierre Bourdieu, Anthony Giddens och Zygmunt Bauman när det gäller kulturell konsumtion, religion, identitet, postmodernitet och postmodernism. Den postmoderna eran kan från ett sociologiskt perspektiv, betraktas som en historisk hållpunkt som präglas av ekonomiska, politiska, sociala, teknologiska, sociala och kulturella förändringar (Lyon, 2000, preface, x-xi).

Postmodern teori utgår från en grundtanke om tillvarons tillstånd och en kulturell sammansmältning. En filosofi, som kan göra det svårt för oss som lever och är verksamma i denna epok att beskriva den eftersom tidsåldrar kan anses lättare att beskriva i efterhand, när det sagda tidsskedet är förflutet. Men det flertalet religionssociologer världen över väljer denna utgångspunkt och detta begrepp för att förklara vårt globaliserade, pluralistiska, sekulära och mångfacetterade informations- och konsumtionssamhälle. *Postmodernism* definieras enligt Nationalencyklopedin som en riktning inom modern filosofi, idédebatt och estetisk teori. Termen, som har använts sedan 1970-talet, har en oklar och mångskiftande innebörd. Enlighet med Zygmunt Bauman, verkar och lever vi som individer i ett postmodernt samhälle, där fokus ligger på hur vi konsumerar. Konsumtion kan bland annat ses som den nya religionen. Med den utgångspunkten kan sökande efter kunskap och lärande om Gud i populärmusiken, bli ett kulturellt socialt tillstånd som en aspekt av det postmoderna. (Lyon, 2000, s.6-8).

Med utgångspunkt från en postmodern teori kan man påstå att det samhälle som vi nu lever i högsta grad är ett informationssamhälle, en multinationell, kapitalistisk och globaliserade civilisation. Detta anser ett flertal religionssociologer, sociologer och filosofer vara tidstypiska kännetecken för de västerländska sekulära nationerna. Det kan då bli ett samhälle med en skeptisk världsbild, utan objektivitet. Det som lyfts fram är det förnuftsensliga, förståndsmässiga och kontextuella. Våra västerländska stater är i en ständig rörelse, öppna för förändringar och personliga variationer i bland annat i det sociala och kulturella livet anser sociologen David Lyon (Lyon, 2000, s. 6-8).

Man kan framhålla att ett av de tydligaste tecknen på att man verkar som människor i ett postmodernt skede, är människans sätt att konsumera. Konsumtion är dock inget nytt för människan, individer har genom alla tidsepoker varit konsumenter. Människan har förändrat sitt konsumtionsbeteende efter andra världskriget, enligt sociologen Zygmunt Bauman, som tycks mena att människan inte bara konsumerar och förbrukar, utan det har också blivit en personlig identitetsmarkör. Det kan beteckna och karakterisera den postmodernitet vi människor verkar i som ett konsumerande och slit och släng samhälle (Bauman, 2005, s. 81-82).

Pauline Rosenau, professor i hälsoförvaltning, föreslår att man kan se den postmoderna teorin i samhället på två sätt, negativt eller positivt. Det är oftast lättare att tänka negativt om det postmoderna i termer som skepticism, fragmentering, sönderfallande och meningslöshet. Den negativa synen är den mest förekommande. Det positiva synsättet lyfter fram de postmoderna som affirmerande, där man tittar på etiska och normativa val. Det är alltså möjligt alltså se det postmoderna från flera perspektiv (Lyon, 2000, s.54 ref: P. Rosenau). Men det kan hävdas att i det postmoderna samhället har den religiösa dimensionen minskat och att detta bidrar till fragmentering som gör att troende och religiösa institutioner får tänka om i nya aktualiserande banor och försöka skapa nya fungerande former. Enligt Sylvia Collins-Mayos studie av generation Y, har man sett att ungdomar idag använder sig av popmusik och populärkultur för att bygga mening mellan vardagslivet och en ideal verklighet (Collins-Mayo, och Dandelion, 2010, s.23).

1.5 Uppsatsens struktur

I uppsatsen undersöks hur tio konfirmander - åtta flickor och två pojkar, relaterar till texter i musik, hur de ser på Bibeln, gudstjänster och språket i mässan, psalmer och populärmusik. Dessa konfirmander har undervisats som konfirmander i cirka två månader. I intervjuerna pratar vi om hur ungdomarnas familj ser ut, vem de är och så vidare. Andra frågor är hur de ser på musik på sin fritid och hur de skulle känna för att ha rock och popmusik i kyrkan under gudstjänsterna och i konfirmationsundervisningen. Vi talar om deras tro och den Gudsbild de har.

Jag har valt att dela in den tidigare forskningen i tre delar, med fyra ämnen: religion, konsumtion, identitetskonstruktion, och Svenska kyrkans identitet under rubrikerna: Identitet och konsumtion, religion och identitet och svenska kyrkan och identitet. Genom att först visa på en postmodern teori som är basen för studien kommer analysen att bli mer tydlig. Detta för att försöka ge ett ramverk till de olika analysdelarna som handlar om musik, kommunikation, konsumtion, kärlek, andlighet och gudstjänst. Med gudstjänst menar jag vanlig söndagsmessa och Högmässa.

1.6 Tidigare forskning

1.6.1 Identitet och konsumtion

Det tillhör vårt mänskliga tillstånd, att känna till vem vi är. Det är svårt att beskriva unga människors vardagsliv, förutsättningar och hur de bygger sin identitetskonstruktion. Dock visar tidigare forskning att det finns ett samband mellan det vi kallar modernitet och postmodernitet som påverkar ungdomstiden på bland annat ett sociologisk, kulturellt, ekonomiskt och psykologiskt sätt. Detta kan bero på att det postmoderna bär på karaktärsdrag som vilar på ekonomiska, sociala och kulturella förändringar inom flera områden. Det medverkar till att ungdomar i vår samtid har flera valmöjligheter som kan medverka till att försvåra en identitetskonstruktion (Larsson, 2003, s. 17).

Tidigare generationer hade fastare ramverk utan så många valmöjligheter och man identifierade sig med till exempel framtida yrken eller en annan specifik ungdomsgrupp. Detta självklara ramverk med fasta värderingar som fanns under förmoderniteten och industrialiseringen är inte helt självklara i nutid om man förutsätter att det finns en avsaknad av trygga ramar för konststillhörighet och möjlighet till trygg arbetsmarknad. Tydliga förutsättningar för livsmönster för vår framtid eller att relationer inte är varaktiga, så kan det bidra till att självkonstruktion kan bli en ensam sysselsättning. (Lyon, 2000, s. 89, ref: P. Pahl). Det kan innebära att unga människor idag har svårt att förstå sin tillvaro och skapa en varaktig identitetskonstruktion vad det gäller till exempel sexualitet, genustillhörighet, framtida utbildning, yrke och arbete med mera.

Anthony Giddens talar om ett *reflexivt Själv* när det gäller den personliga identiteten och hur den fungerar i moderniteten. Han menar att på grund av att vi verkar i det postmoderna

uppstår det en dialektik mellan självidentitet och globaliseringen som har stor påverkan på det sociala och personliga livet. Det kan innebära att konstruktionen av *Själv*et kan bli flexibelt och tillfälligt. Moderniteten sträcker sig in i kärnan av *Själv*et. Det är detta som han kallar *det reflexiva projektet* (Giddens, 1994, s. 44-45).

Detta *reflexiva Själv* är enligt författarna till ”The Faith of Generation Y” en nyckelkomponent i kombinationen på hur de bygger tro. Författarna kallar detta inneboende tro (Collins–Mayo, 2010, s. 50). Begreppet *reflexivitet* innebär det att man jämför sig med andra för att förstå sig själv bättre. På individnivå skapas ett *Jag*, en identitet som kan bli genomtänkt, åtminstone för stunden. Idag kan vi i större utsträckning konstruera vår egen identitet, ungefär som när man bygger en berättelse. Konstruerandet kan utifrån detta synsätt ses som en liten berättelse Collins–Mayo kallar detta en *mini-narrative* (ibid, s.50).

Det *reflexiva Själv*et måste hela tiden ställa sig frågor om sin sociala omgivning och hur *Själv*et förhåller sig till dessa olika sociala situationer. Till exempel när det gäller att konstruera en religiös identitet eller vad man har för smak. Frågorna individen ställer sig om och om igen kan till exempel vara; Är jag troende eller är jag *inte* troende? Vad tycker jag om för musik?

Det kan betyda i förlängningen att man plockar det man kan relatera till, men också att det blir en markering mot något annat. Följaktligen kan en identitetskonstruktion idag vara en fragmentering eller en fråga om ”smörgåsbord”. Bocock menar att det är mer troligt att unga människor i vår samtid baserar sin identitet på, vad det tror att de vill vara och hur de vill leva, genom vilken slags konsumtions- och livsstil de siktar på (Lyon, 2001, s. 89, ref: R. Bocock).

David Lyon lyfter fram att, konsumtion för att bygga sin identitet och för sin sociala samvaro kan ses som något centralt (Lyon, 2001, s.88 – 89). Men att ge en klar och tydlig bild om ungdomars identitet i postmoderniteten kan vara abstrakt svårt, eftersom gränserna i västvärlden inte har någon tydlighet. Det kan bero på att gränserna mellan adolescens och vuxenlivet är flytande (Larsson, 2003, s.14).

Att gränserna är flytande kan bidra till att ungdomstiden och identitetsbyggandet kan bli både fragmenterad, förlängd och ångestfylld menar Anthony Giddens (Giddens, 1994, s.45). En av de instrument som ungdomar använder för att bygga sin identitet är genom bland annat musikkonsumtion och andra mediekkanaler. Detta kan vara ett av de sätt som

ungdomar och individer konstruerar en individuell personlighet. Det finns tydliga tecken enligt Sylvia Collins-Mayo, att generation Y, det vill säga barn födda efter 1985, fortfarande blandar samman pop och kultur för att bygga sin identitet. De gör detta som konsumenter och som en källa till meningssökande. Detta för att det hjälper dem att fungera och förstå sin vardag (Collins-Mayo, och Dandelion, 2010, s.22 – 23).

Konsumtion och kultur har blivit synonymt med sökandet efter personers individualistiska meningssökande. Det har blivit centrala för vår högteknologiska kultur och societet. Vår identitet formas genom en rad av processer av selekterad förbrukning. Enligt David Lyon (Lyon, 2000, s.77) så använder och förbrukar individer produkter för att kunna aspirera till att självförverkliga sig själva. Vidare menar Lyon att konsumtion och media går hand i hand, vilket är ett viktigt karaktärsdrag och bärare av det postmoderna (ibid, s. 77)

Ett konsumentssamhälle identifieras och vilar på löften om tillfredsställelse till ett mänskligt begär på ett sätt som tidigare samhällen bara kunnat drömma om. Dessa löften om total tillfredsställelse och begär lutar sig mot löften som är förföriska, så länge som de inte blir uppfyllda. Bauman menar att konsumtion handlar till större del om något socialt och väldigt lite om psykologiska och beteendemässiga fenomen (Bauman, 2005, s.81-82)

Detta menar Bauman beror på att vi som civilisation konsumerar som grupper i samhällen (Bauman, 2005, s. 81-82). Konsumtion kan då bli ett uttryck för ett av samhället skapat begär och vilar på löften om nöje och till våra drömmar (Bauman, 2005, s.81).

Shoppandet på vår fritid har ersatt hur vi identifierar oss själva som individer. Tidigare forskning visade att vi tidigare identifierade oss med vårt arbete, men nu menar Lyon att vi ersatt detta med hur vi konsumerar (Lyon, 2000, s.77-80).

Pierre Bourdieu (Lyon, 2000, s. 88 ref: P. Bourdieu), talar om *ontologisk tillit*. Det verkar otvivelaktigt, som att tilliten har skiftat från trygga arbeten till att konsumtion blivit en införlivad del av identitetsprojektet, där man lägger fokus på social interaktion i kulturell mening, inom sfären för konsumtion.

För att underlätta hur vi kan se på religion, konsumtion och populärkultur, delar sociologer gärna in generationer i olika grupper baserade på deras socialhistoriska miljö och hur dessa generationer ser på världen runt omkring sig. Hur de relaterar och karakteriserar den sociala, kulturella, ekonomiska och politiska omständigheterna under de formativa ungdomsåren

Dessutom kan man se en tydlig generationsindelning, i konsumerandet. (Collins-Mayo, och Dandelion, 2010, s.17).

Det kan tyckas som att generation X, de som är födda mellan 1960 och 80- talet, använder konsumtions och kulturprodukten ”musik” för att undersöka och uttrycka sin religiösa tillvaro och sina existentiella frågeställningar om livet. Generation Y, de som är födda mellan 1985 och 2000-talet och framåt verkar inte reflektera eller undersöka eller uttrycka sig genom musik på liknade sätt. Därmed kan man troligen inte bortse från att denna generation fortfarande använder populärmusik för sitt meningssökande, frågorna är bara av ett annat slag (Collins-Mayo, och Dandelion, 2010, s.22–23). Dessutom kan det hävdas att musik kan fungera som sammanlänkade för en social gemenskap. Eller som en markör som gör konsumenten unik, lycklig och påvisar status, samt grupptillhörighet (Lyon, 2011, s.78).

1.6.2 Religion och identitet

Sedan Durkheims tid har sociologer diskuterat hur religion skulle vara inkompatibel med moderniteten och att religion i sig själv skulle dö ut. Dessa antaganden har man fått omvärdera, då det verkar som att religion förvånade nog existerar, trots vetenskap och ny kunskap om universum och människans biologiska ursprung (Hervieu-Léger, 2000).

Utan hänsyn till de rationella förutsättningarna kan man anse att det råder vissa tvivel om religion skulle försvinna som fenomen. Religion verkar fungera och agerar som en biverkan och sidoeffekt, utöver vetenskapliga rön och logik, enligt den franska religionssociologen Danièle Hervieu-Léger. Dessutom anser sociologer idag att påståendet om religionens återkomst är betänkligt. Frågan man bör se på är *hur* det religiösa återkommer. Det är det som religionssociologer idag ägnar sin tid åt att utforska: Vad religion kan anses ha för utveckling, influenser och vilket verksamhetsfält det finns för religionen.

Religion är aldrig något statiskt och orörligt, utan befinner sig hela tiden i utveckling, men det man kan fundera över är *vad* det är för utveckling. Lyon (Lyon, 2000, s. 6), menar att religion har blivit ”Disneyfierad” och ”Disneyzied” eftersom den samtida kulturen med konsumtion såsom mode, film, musik och avancerad teknologi påverkar religion. Han använder sig av metaforen Jesus in Disneyland för att beskriva sin teori. Den bygger på sekulariseringen och hur religion kan frigöra sig från en form av tvångströja. Han menar att man kan se religion från en annan sociologisk synvinkel (Lyon, 2000, s. 9).

Lyon använder sig av sociologen James Beckfords tes om religion. Beckford menar att vi ska se religion som en kulturell källa, en social kulturell resurs, som förmedlar ny upplevd social verklighet (Lyon, 2000, s. 89, ref: J. Beckford). Mia Lövheim och Jonas Bromander har skrivit en antologi om religion som en resurs eller livsresurs. Grundvalen har varit kvantitativa forskningsintervjuer utförda i USA, England, Västeuropa, Finland och Sverige. Här diskuteras hur religion kan vara en resurs och tillgång för att bygga identitet och hur detta erfars. Lövheim och Bromander menar att det inte riktigt i dagsläget finns tillräckligt med forskning för att bygga några antaganden (Lövheim och Bromander, 2012). Tendensen att se religion som en resurs syns på fler ställen än enbart dess institutionella arena. I skolan finns exempel på detta i skolverkets läroplaner, (www.skolverket.se) för ämnet religionskunskap där man numera har inlämpat livsfrågor för att ge ungdomar ett forum för att öka sin förförståelse för existentiella livsfrågor (Lövheim och Bromander, 2012).

Men religion för en teolog innehåller också det som handlar om tro. I samklang med den postmoderna affirmerande teorin kan Beckfords uttalande ligga mer i den postmoderna förutsättningen för synen på vad religion kan påstås vara och att det ligger i den postmoderna teorin att ha en skeptisk bild av absoluta ideologier (Sjödin, 2001, s.15-16). Det finns en förkärlek inom sociologin där man fokuserat religionsstudier som en generationsfråga, enligt Gordon Lynch (Collins–Mayo, och Dandelion, 2010, s.34 – 35, ref: G. Lynch). Han menar att man har lagt fokus på just sociologiska generationsklyftor och inte koncentrerat sig på hur ungdomar och barn tänker om, när, vad, och hur religion, andlighet och spiritualitet betyder för dem. Fokus på generationer har inte bara varit negativt utan har också gett ett gångbart tillskott i debatten om studiet av religion. Där fann man möjlighet att integrera religionsstudier med media, populärkultur inom det sociologiska fältet, som skapade ett fundament för dessa studier och hur vi länkar populärkultur och media med vardagsreligion (ibid, s. 34-35).

Professor David Tacey, lärare i engelska och psykoanalytiker, har intresserat sig för spiritualitet. Han menar att ungdomar i dag söker efter mening, men att den postmoderna eran medför att man förlorat "Belief" genom påverkan av det sekulära och vetenskapen. Ungdomar hungrar efter något mer traditionellt, men inte efter det som vi ser som dogmatisk ideologi eller institutionaliserad religion, utan mer som en undersökningsmetod för sökandet i sig själv menar Tacey (Collins–Mayo, och Dandelion, 2010, s. 65 – 66, ref: Tacey).

Det sociologiska perspektivet vill jag hävda kan ge oss ytterligare en empirisk grund, för vår förståelse för hur unga människor ser på "Faith" i vardagslivet (Collins-Mayo, och Dandelion, 2010, s. 34-35). Förutom detta kan religion bidra till att vara en central dimension för värde, livsmening och samhällelig och social tillhörighet från ungdomsåren in i vuxenlivet (Collins-Mayo, 2010). Enligt lektorn i religionsvetenskap, Brendan Hyde (2008) är barns livsfrågor baserade på ett naturligt mänskligt spirituellt anlag, som handlar om det heliga i *Själv*. Han menar att detta anlag är något som människan fötts med och som söker förklaringar men också är ett känslofyllt uttryck för mänskligt liv (Hyde 2008, s.29). Livsfrågor kan för de flesta barn idag handla om livet, livscyklar, döden, transcendens och etik (Sjödin, 2001, s.122).

1.6.3 Svenska Kyrkan och identitet

I kyrkoordningen står det skrivet:

"Svenska kyrkans identitet som ett trossamfund med evangelisk- luthersk bekännelse kan härledas till reformationen av den svenska kyrkoprovinsen. Den bekännelsen antogs slutligen vid Uppsalas möte 1593 i ett beslut som innefattade 1572 års kyrkoordning" (Kyrkoordningen 2011, s.11).

Svenska kyrkans identitet beskrivs som en ekumenisk trosbekännade kyrka, grundad på Guds ord, som härstammar tillbaka till fornkyrkan och den augsburgska trosbekännelsen inom ramen för den odelade västkyrkan.

I Guds ord ligger det att fira gudstjänst. Denna kallelse ska ses i ljuset av en samling kring Guds närvaro. Gudstjänsten kan ses som människans gestaltande av sin relation till Gud (Edgardh, 2010, s. 205). Trosläran om svenska kyrkan ska på detta vis förmedlas till kyrkobesökaren. Genom liturgin och *musiken* framför man Guds ord med centrum runt Jesus Kristus. Musiken i högmässan och mässans gudstjänst blir en form av symbolspråk som kan bidra till att tala till den nutida människan, menar Ninna Edgardh professor i kyrkovetenskap (Edgardh, 2010, s.119).

Med utgångspunkt i samhällets syn på vad Kyrkan är, bidrar detta till att man identifierar kyrkan som en kulturell källa och social institution, där vi avreglerar religionen och de äldre traditionerna enligt Edgardh. Det innebär att de religiösa förändringarna som vi ser är en del av den senmodernitet som vi verkar och existerar i. Dessa förändringar handlar och fungerar

som parallella processer i avreglerandet av religion i sig själv och de äldre traditionerna (Edgardh, 2010, s.119).

Den första sidan av denna förändring är att tradition och transcendent makt ställning skiftar. Den andra är att kyrkan som auktoritär och social gemenskap blir allt svagare, och där den personliga erfarenheten på individnivå blir allt viktigare (Edgardh, 2010, s.119).

Det innebär att det inte endast handlar om att en stor grupp troende går förlorade, eller en bruten traditionskedja, utan förlorandet av tro. Det har skett en förskjutning från det kollektiva och institutionaliserande till ett individualiserande, från offentligt till privatiserande, från enhetlighet till pluralistiskt, från ett obligatorium till valfrihet (Edgardh, 2010, s. 41).

Post- och senmoderniteten har haft påverkan på Svenska kyrkan precis som alla andra samhällseliga institutioner. Detta kan observeras explicit. Likaväl kan det menas att kyrkan står med två fötter på olika platser och strävar i bevarandet av sitt historiska ursprung. Det vill säga kyrkans tradition och samtidens modernitet kan tyckas befinna sig i motsats till varandra. Kyrkans auktoritet har bytts ut mot individens bemyndigande. Men jag vill påstå att en kristen kyrka inte kan vara något annat än en social gemenskap. Enligt den amerikanske teologen Stanley Hauerwas beskriver han att kyrkans uppgift som att vara kyrka, det tjänade samfundet. Som sådan *har* inte kyrkan social etik utan kyrkan *är* social etik (Hauerwas, 2001, s.374). Det kan lätt uppfattas som att det individuella sätts i ett motsats- förhållande till det kollektiva. Det kan lätt bidra till att det bildas en spänning i den kristna identiteten och dess förutsättningar, vilket får en påverkan på gemenskap som sträcker sig över tid och rum och från generation till generation.

Det innebär att kyrkan accepterar olikheter och att det därför finns en stor spännvidd vad det gäller innehåll och åsikter. Det blir därför lite svårt att beskriva Svenska Kyrkans identitet, eftersom ett "jag" inte befinner sig i någon motsättning mot "vi" enligt K.G. Hammar., ärkebiskop emeritus, som beskriver det så här:

"Om vi ser individ och kollektivet som varandras motsatser som utesluter varandra tror jag att vi missar den bibliska poängen att vi är personer i relationer"

Det som Hammar beskriver betyder att vi inte är ett kollektiv där de individuella särdragen förnekas, inte heller att vi är självtillräckliga individer, som kan leva och tro på egen hand

(Edgardh, 2010, s. 43, ref: KG. Hammar). Arne Rasmusson professor i Tros- och livsåskådningsvetenskap uttrycker sig så här om Kyrkan:

”Kyrkan är i sig själv ett komplext och mångfaldigt fenomen som existerar i relation till andra samhälleliga institutioner och organisationer som den lever bland. Kyrkan har inte ett eget separat socialt område, utan finns i en värld som den inte själv styr. Det gör att kyrkan måste använda det språkbruk, de resurser och de redskap som kyrkan ibland varit med att skapa. Det innebär att kyrkans och den kristna identitet skapas i mötet med andra.” (Martinsson, 2007 ref: Rasmusson A. s.233).

Kyrkans identitet bygger på flera jag, det vill säga flera individer som bildar en kollektiv enhet, med en mångfald av etniciteter, åsikter, politiska, religiösa och teologiska tankar. Detta inkluderar musikmak. Biskop Åke Bonnier uttrycker det så här vad det gäller musik:

”Pop- och rockmusik liksom visor, folkmusik, dansbandsmusik har också sin hemhörighet i kyrkans sammanhang precis som klassisk musik” (Citat, Biskop Bonnier, Intro årg. 7 nov. 2012 nr 4 s.24).

2.0 Analys

2.1 Presentation av tio konfirmander

Den här gruppen konfirmander har befunnit sig på konfirmationsundervisning i cirka två månader. Gruppen som helhet består av cirka 30 ungdomar och jag fick tillgång till att intervjua 10 av dessa, åtta flickor och två pojkar. Man kan säga att procentuellt såg gruppens könsfördelning ut så i sin helhet, det vill säga fler flickor än pojkar. Alla dessa ungdomar var 14 år och en del av dessa hade ännu inte varit på gudstjänst. Det ingår i undervisningen att gå på tolv gudstjänster under konfirmationsundervisningen och det visar sig senare att en del har ännu inte varit på mer än en till tre mässor. Konfirmationsundervisning ägde rum varannan vecka i ungefär tre timmar åt gången. Det gjorde att jag hade lite tid med varje konfirmand, och intervjun genomfördes med två till tre elever åt gången.

Det att jag intervjuade flera ungdomar samtidigt bidrog till att det ofta uppstod informella samtal och diskussioner. Vilket verkade möjliggöra till en tryggare basmiljö för studenterna och att friare samtal uppstod.

Fritidsintressen för dessa var allt från, musik, det vill säga att de lyssnar på musik och spelar musikinstrument. Vidare fanns intressen som gymnastik, hästsport, spel, Nintendo, X-box och shopping. Dessa ungdomar kände varandra sedan tidigare. Antingen genom skolan, fritidsintresse eller att deras föräldrar var vänner med varandra. Detta innebar att de även om de inte kände varandra som nära vänner, så kände de till varandra på olika sociala sätt. Genomgående för alla tio konfirmander var beskrivningen om sig själva, som *glad*, lycklig, vilket verkar stämma överens med den tes som Sjödin har om den nya heligheten (Sjödin 2001, s. 122).

Familjen var viktig, en plats där man kunde prata, spela spel, titta på tv och hämta kraft. Intresset för konfirmationsundervisning väcktes i skolans svenska- och religionsundervisning. Den bidrog till att man ville veta mer om kristendomen, om Bibeln värderingarna, etiken och moralbegreppen på ett traditionellt plan. Familjen intar en central roll för alla tio, och såg olika ut från individ till individ med styvsyskon, halvsyskon, ”plastpappor och plastmammor”. De flesta av föräldrarna var lärare, ingenjörer, egna företagare och i vissa fall arbetslösa. Ingen av konfirmandernas föräldrar eller ungdomarna själva går regelbundet i gudstjänst. De har inte heller haft någon tidigare erfarenhet av kyrkan, annat än genom skolans religionsundervisning.

2.2 Musik

Musik enligt min uppfattning, verkar tala till och om våra inre bilder och förflytta sig över tid och rummets gränser. Detta är synnerligen intressant vad det gäller att söka efter lärdom om Gud via populärmusiken, eftersom musik även kan anses handla om användning och förbrukning. Musiken har då, utifrån detta synsätt förvandlats till en handelsvara, en materiell handelsvara, en produkt, som man menar kan leda till bland annat manipulation över tid och rums gränser på grund av musikens globaliserande och universella användning.

Musik kan i allra största omfattning ge oss en lättsam underhållning och ge oss inre visioner som kan anses tillgodose vårt behov av till exempel kärlek. Men man bör inte bortse från att musik kan vara det Heliga, beroende på dess historiska ursprung. Mircea Eliade, religionshistoriker menar att det som verkar vara profana handlingar har sin tillkomst i de mystiska ritualerna och i det Heliga. Dessa sekulariserade handlingar har genomgått en lång utveckling bort från det sakrala och in i det moderna samhället (Eliade, 1969, s.34).

Pierre Bourdieu menar att musik är den mest andliga formen av konst och att kärleken till musik är en garanti för andlighet (Bourdieu, 1984, 171–174).

Musiken kan därför tyckas bli betraktad och associerad med själen och kroppen. I ungdomars fall skulle man kunna påstå att det handlar om en viktig byggsten i konstruktionen av deras självidentitet. Bourdieu menar vidare att musik handlar om en kroppslig erfarenhet och blir enligt Bourdieu den mest andliga och mystiska. Det är också det mest kroppsliga eftersom det hänger ihop med det *reflexiva Självet*. Just den kroppsliga erfarenheten är något som kommer fram i intervjun. Musik för dessa ungdomar är bärare av både det somatiska och det psykologiska välbefinnandet. Några kortfattade, genomgående exempel på detta kunde låta så här:

Jag blir glad av musik, säger Anna.

Jag känner mig lycklig när jag lyssnar på musik, säger en annan av konfirmanderna.

Det är skönt att lyssna på musik om man har haft en jobbig dag och är ledsen, för man mår mycket bättre efter det att man lyssnat.

Jag vill hävda att den musikaliska upplevelsen har sitt primitiva ursprung i kroppserfarenheten och handlar om smak. Musik kan handla om att överskrida de mänskliga basala behoven och eventuellt överskrida människans oändliga existens (Sigurdsson, 2003, s.64).

Det som för vissa skulle upplevas som en total sammanblandning av musikgenres, skulle på detta sätt kunna upplevas som en hopblandning av det sekulära och det Heliga. Detta verkar dessutom vara verbalt uttalat bland åtta av tio konfirmander, när vi diskuterar om man kan ha rock och popmusik i kyrkan. Socialt sett särskiljer de medvetet på den musik som vanligen spelas i gudstjänsten och den som de använder vid privat bruk.

Omedvetet verkar dock åtta av tio konfirmander välja psalmen ”Ropa till Gud” som favoritpsalm, nr: 703 i Svenska psalmboken som är en lovsång skriven av D. Zschech, vilket är en trallvänlig och av popmusik influerad psalm. När jag frågar vad den handlar om, kan ingen av konfirmanderna svara på textinnehållet, de gillar den helt enkelt för man blir glad, den är vacker, den har vackra toner och det är en bra *rytm* i den sången. Musik verkar onekligen vara ett kroppsligt, biologiskt fenomen för de här ungdomarna, inte något de sammankopplar med själen på ett medvetet plan. ”Glad” är för övrigt ett återkommande ord, inte bara för att musik i sig skapar glädje, utan även som en beskrivning om livet i övrigt. Man ska vara glad och lycklig, en form av immanent helighet, menar Ulf Sjödin, docent i religionsbeteendevetenskap vid Åbo Akademi (Sjödin, 2001, s. 122).

Anna 14 år uttrycker den kroppsliga erfarenheten av sitt musikval Heartstyle (som är en hardstyle techno, elektronisk dansbaserad musikstil), kort och gott med att det är en skön *rytm* i musiken. Melodin och rytmiken kan anses vara det som avgör vilken musik ungdomarna väljer. Dessutom tycker hon om att lyssna till rytmen vid sänggående. Hon mer eller mindre vaggas till sömn av den ordlösa musiken. Detta att somna till musik, är vanligt förekommande i den här gruppen av konfirmander. Musiken är ett sätt att varva ner, minnas, och bland annat lyfta upp humöret om dagen varit dålig.

Exempel på detta verkar vara om man varit ledsen under dagen eller att det hänt någonting att det då kännas skönt att lyssna till texten i en vacker kärlekssång.

Då blir man gladare och känner sig trygg, säger Anna.

Musikens melodi verkar vara det som tilltalar och öppnar upp möjligheter för en inre resa, men också något man lyssnar på för att ha roligt, stressa av, skapar trygghet och känslomässig glädje. Texten verkar vi första anblicken vara något sekundärt.

Petra uttrycker sin kroppsliga upplevelse med att säga att det är skönt att lyssna på musik med ett budskap och gärna lite stillsam musik om man är ledsen eller i samband med att man

ska somna. För Anna och Petra, ger alltså musik en form av tröst och den verkar upplyftande för deras själsliga välbefinnande, som de själva kopplar ihop med sitt känsloliv.

Catherine kopplar ihop musik med människor, människor som betyder mycket för henne, kärlek, trygghet, närhet och minne belyser hennes lyssnande. Framför allt väljer hon musik efter vad det finns för budskap i musiken, men hon lyssnar sällan på vad det är för text i en raplåt eller i housemusik. Hon uttrycker sig så här;

Jag lyssnar inte så noga på vad de sjunger om i snabb musik, typ en raplåt eller House eller Dance musik. Men blir det en lugn och stillsam rytm är det lättare att uppfatta budskapet i texten och framför allt höra vad det är de sjunger om.

Här handlar det troligen om förståelse för språket. Om vilken språklig kunskap hon har med sig och inte så mycket på att hon inte uppfattar budskap. Hon väljer helt enkelt att bortse från texten. Rytmen och melodin i den snabba musiken är det viktiga och det fungerar tvärtom i den lugna musiken, den som ger tröst.

Emmas svar är något annorlunda på frågan vad hon tycker om för musik. Vad det gäller innehållet i texten, svarar hon med att hon inte har tänkt på det alls. Hon försätter med att säga att musiken, i detta fall hennes favorit grupp One Direction, sjunger om kärlek som riktar sig till henne eller att gruppmedlemmarna sjunger om sina egna känslöerfarenheter. Hon fylls av en glädje över sin önskan att en dag få träffa dem. Man skulle kunna påstå att glädje, begär och förväntningar baserar och definierar hur hon lyssnar på texter. Emmas dröm vilar på löften om tillfredställelse och längtan, en önskan om att få träffa sina idoler. Zygmunt Baumans teori om en drift som vilar på ouppfyllda drömmar skulle kunna passa in här (Bauman, 2005, s. 81). Men man skulle också eventuellt kunna applicera en teori om kroppslig erfarenhet på Emmas hörande. Då hon säger sig känna glädje, utöver poplåtens text, en stark emotion förknippad med känslomässiga associationer. När Bauman menar att konsumtion handlar väldigt lite om psykologiska och beteendemässiga fenomen vet jag inte riktigt om jag är benägen att hålla med honom (Bauman, 2005). Känslor handlar väldigt mycket om psykologi och om inlärt beteende. Dessa ungdomar verkar använda musiken för att skapa en affektbetonad upplevelse som baseras på rytm, tonhöjd och melodi.

Om musik har sitt ursprung i den Heliga kroppserfarenheten, skulle man alltså kunna påstå, att all musik är sakral och att den bidrar till ungdomarnas emotionella välbefinnande. Vid rätt tid och plats skulle man kunna mena att musik är något mer än konsumtion.

I flera avseenden verkar musik bli betydelsefullt i skapandet av identitet, inte endast individuell identitet utan institutionell och social identitet. För det första verkar musik innebära en kroppslig så väl som känslomässig erfarenhet för dessa ungdomar. Det andra verkar handlar om att särskilja och bedöma efter eget tycke och smak. (Bourdieu, 1994).

Det tredje handlar om att musiken fungerar och bidrar som en ersättning för metaberättelser som redan tidigare har förlorat sitt värde. Musikens texter blir en form av mikroberättelser som tillfredsställer och ger någon form av trygghet för stunden. Detta är ett val efter individuellt tycke och smak. En del av ungdomarna väljer stilsam musik med texter som innehåller kärleksteman och andra baserar sitt val på rytm. Detta att ordet *rytm* kommer upp flera gånger, visar att textens innehåll för en del ungdomar inte är det viktigaste. Detta kan ju bero på att de ungdomsformativa åren handlar om biologi, att lära känna sin kropp.

När vi börjar diskutera hur man kan ha populärmusik i gudstjänsten, blir förvåningen stor och svaren svävande. Cathrine tycker att man absolut skulle kunna uppdatera musiken och psalmernas språk, men säger relativt snabbt att psalmerna är fina för då sjunger man ju om Gud, det kanske inte popmusik gör:

För språket är onekligen lite konstigt i vissa psalmer, man fattar inte riktigt vad man sjunger om, en del ord förstår man inte ens vad de betyder. Men visst skulle rytm som man förknippar med popmusik vara bra, det skulle bli roligare och mer intressant.

De flesta av konfirmanderna svarade med ett svävande nej och några få med ett mycket bestämt nej. Detta förvånar mig med tanke på deras psalmval. Här finns alltså en gräns en markering av det man förväntar sig att kyrkan, gudstjänsten och musiken ska och bör innehålla. Kanske är det så att den musik som man valt att lyssna på under sin fritid inte innehåller referenser till Gud, Bibeln eller andra transcendentala andliga budskap eller att man helt enkelt inte uppfattar budskapen eller referenser som handlar om Gud på grund av en bruten traditionsförmedling (Hervieu-Léger 2000).

Så indirekt skulle man kunna mena att konfirmander lyssnar och tolkar texter i musik, men inte för att tolka in traditionella andliga bilder om Gud, utan som ett komplement till andra livsfrågor. De hör och tolkar framför allt in kärleksbudskap i texterna. I popmusiken kan det därför finnas ett tillgängligt språk som är vardagsanpassat för ungdomar medan det bör påpekas att de traditionella psalmerna inte ger samma språkliga förståelse.

Dessutom kan man dra slutsatsen att i just den här gruppen är musiklyssnandet för dessa ungdomar något man gör enskilt. Det är när man är ensam som man ger sig tid till att lyssna på budskap som ofta har en innebörd av den mänskliga längtan efter kärlek.

Vid frågan om man lyssnar på musik tillsammans blir svaret relativt entydigt, man anser att det är svårt att lyssna tillsammans då alla har olika musiksmak. Om man väljer att lyssna på musik tillsammans. Fungerar den mer som ett bakgrundssorl då annan konversation eller aktivitet pågår.

2.3 Musik, andlighet och gudstjänst

Musiken verkar onekligen i föregående analysdel inte användas för att ta emot andliga budskap om bibelberättelser, eller för att nå det transcendenta. Frågan blir då hur dessa ungdomar ser på det andliga och hur de förnimmer och interpreterar andlighet. Detta beror på vad de lägger in i ordets betydelse. När vi samtalar om andlighet, ser en del av dem förvånat på mig. Det får mig att inse att de antingen är rädda för att säga fel sak, eller så är begreppet något som de medvetet inte har någon anknytning till. Kanske ordet i sig själv inte uttrycker dessa ungdomars gudslängtan eller deras guderfarenhet, om de ens tror på Gud.

Vidare vill jag påstå att det finns skillnader i lyssnandet baserat på vad man har för guderfarenhet. Cathrine och Linus som båda definierar sig som starkt troende verkar trots det inte relatera till ordet andlighet. Cathrine säger sig var djupt troende. Hon formulerar sin Guds bild och andlighet på följande sätt;

Gud kan man ju inte se och Jesus jag vet inte riktigt hur man ska beskriva honom, men han och Gud är ju samma sak. Anden ja det är ju inget man kan se heller men liksom känner en närvaro, men ja jag vet inte anden gör mig förvirrad. Jag vet helt enkelt inte vad det är. Men Gud finns med överallt.

Det finns ett exempel där två respondenter (Mia och Helene) sammanlänkar ordet andlighet med döden och reinkarnation:

Mia; När man dör då finns själen kvar. Kroppen och själen skiljer på sig.

Andlighet för mig är ungefär det samma, säger Helene. Men ja, jag tror att när man dör föds man på nytt igen. Man får ett nytt liv som någon annan eller något annat.

För dessa två flickor kan andlighet handla om den immateriella själen, vilket innebär att de utgår från att människan har en ande och blir en integrerad del av deras *reflexiva Själv*.

Nu kan detta bero på att man alldeles nyligen haft undervisning om just döden, något som verkar intressera alla konfirmanderna på olika nivåer. Men man skulle också kunna påstå att de förkroppsligar det andliga, det andliga blir då en *ontologisk verklighet* (Hyde, 2008, s. 31-32). Men för det stora flertalet konfirmander skulle jag vilja påstå att ordet i sig själv inte är greppbart. Andlighet kan eventuellt tyckas bli det som Danièle Hervieu-Léger refererar till som det svårfångande Heligheten (Hervieu-Léger, 2001, s.42).

Det kan vara så att jag har använt mig av ett religiöst ord som de mycket väl förstår omedvetet men inte har verbal förmåga att uttrycka, därför att man möjligen känner sig socialt osäker i den här givna situationen. Det är uppenbart att de använder musik för känslomässig tillfredsställelse, men de ser inte detta som något som de koppla ihop med andlighet eller spiritualitet. Musik är något kroppsligt, eventuellt ett heligt och spirituellt fenomen som verkar kopplas ihop med biologi. Det man kan ta på som en ren kroppsbeskaffenhet, kan man också förstå. Dessutom verkar språket viktigt, hur man kommunicerar, vad man kommunicerar och hur de förstår det verbala språket. Här verkar ordet begränsande för deras tolkning, det är eventuellt inte tillgängligt för dessa ungdomar.

Pierre Bourdieu talar om ett lingvistiskt kapital (Bourdieu, 1994, s.138) han gör det visserligen i en annan position, men det kan användas som förklaring i den här situationen. För religion och i kyrkan används ord och ett språk som unga människor uppenbart inte har någon anknytning till. Detta kan bidra till att försvåra kommunikationen.

Det finns en lingvistisk ordning i kyrkans gudstjänst som är en tyst ordning. Det är liturgin i högmässan (ibid:138). Liturgin är ett ritualiserande språk som är fullkomligt kodat och vars ordningsföljd är fullständigt förutsägbart för den *vana* kyrkobesökaren. Bland ovana kyrkobesökare skapas en lingvistisk kris. För den här gruppen konfirmander som inte är förtrogna med mässans gång eller språket blir den bara förvirrande (Bourdieu, 1994, s.117). Krisen består i att effekten av det som förväntas hända inte sker. Vad som förväntas av gudstjänsten är att den ska skapa tro och respekt.

När vi börjar diskutera hur gudstjänsten och undervisningen går till blir de flesta mycket intresserade. Mia uttrycker det så här;

Ja, som en del präster, när man ska lyssna i gudstjänsten eller när vi är här, man förstår inte vad de säger. Men Thomas, han är jättebra för han skapar en varm och skön stämning, man blir trygg runt honom. För han pratar med oss och nästan ja, han pratar vanligt.

Helene fogar in, han använder humor, han är varm och bjuder på sig själv. Cathrine, som definierat sig som djupt troende, uttrycker sin frustration över språket med att säga att hon tycker de pratar så himla konstigt, hon förstår inte vad de säger. De pratar så gammaldags, kanske kunde de använda sig av lite mer vardagliga uttryck, så man inte blev så uttråkad.

Diskussionen blir livlig och Linus inflikar att det blir så konstigt när man vill och önskar att förstå. ”Vi är ju här för att lära oss”. Linus är en av pojkarna som uttrycker att han tror på Gud och Nya Testamentet, han säger att han är på konfirmation för att lära sig.

Man vill ju förstå, och Thomas han är så bra för vi lär oss på grund av att han använder sig av vardagliga uttryck och förstår vad han säger. Han använder ett mustigt språk (förtydligar att han svär helt enkelt).

Mycket av konfirmationsundervisningen och de olika gudstjänsterna sker muntligt. Det verbala språket är det instrument som används bland andra pedagogiska metoder. Mycket fokus läggs på den enskilde prästen, vilket i sig är intressant. Alla ungdomarna uttrycker sorg och saknad då det visar sig att denna betydelsefulla person snart ska sluta på sin tjänst.

Fokus ligger på språket och predikan i gudstjänstmomentet. Denna predikan når inte alltid fram till dessa konfirmander på grund av språkförbistring.

Thomas verkar ha förstått vilken publik han talar till, vilken generation han talar till, och vilken generation han ska förmedla kyrkans budskap till (Bourdieu, 1994, s.112–114). Men man skulle också kunna påstå att han har förstått att modernitet innebär ett flytande tillstånd och att undervisning, om det ska vara till någon nytta, måste vara kontinuerlig och ett livslångt lärande (Bauman, 2005, s.118).

Vidare skulle man kunna argumentera för att detta är ett tecken på den dynamiska tid som postmoderniteten medför; ett snabbt växande av ny kunskap som i kombination med de äldre traditionerna riskerar att försvinna och att man bidrar till en mänsklig okunnighet i stor skala. Det vill säga, att man bidrar till att traditionell kunskap och språkliga uttryck försvinner (ibid: 119).

Thomas informella stil skulle kunna kännetecknas som ett stilbrott med gängse traditioner, men det kan också anses bli en lingvistisk vinst i den här undervisningens situationen (Bourdieu, 1994, s.138).

Det är också på ett tecken på att gudstjänsten och konfirmationsundervisningen med en ny generation måste få ett tydligare ramverk för världens och den individuella existentiella frågor (Edgardh, 2010, s.47). Just gudstjänsten är en del av konfirmationsundervisning och i *Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmationsarbete* (2007) uttrycker man det på följande sätt:

Det finns en gudstjänstdimension i konfirmandarbetet. Förtrogenhet med gudstjänst och andakt är avgörande för mötet mellan konfirmandens liv och kyrkans tro och tradition.

För att konfirmanderna ska uppleva att gudstjänst och andakt talar om livet här och nu, måste de få vara aktivt engagerade och delaktiga. Just den här gruppen ungdomar uttrycker frustration över att inte förstå, bli uttråkade och inte få tillgångar till gudstjänsten på ett sätt som blir förståeligt för dem (Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmationsarbete, 2007, s.1-16).

2.4 Musik, kärlek och Shopping

Min tolkning som baserar sig från Baumans teorier om konsumtion innebär att individer idag förbrukar sin identitet genom olika typer av konsumtion, vilket i detta fall handlar det om musikkonsumtion. Musikkonsumtion bygger språkliga eller sociala broar, som på detta vis anses göra oss unika. I ungdomars fall är detta för övrigt en viktig markör. Genom musik skapar och markerar ungdomar sin frigörelse, sin individualitet och sin sociala samhörighet. Sex av sju flickor hade som gemensam nämnare pojkbandet One Direction. Vid detta specifika tillfälle blir flickornas val av musikgrupp det som sammanfogar dem, inte bara för flickorna på lokal nivå utan även på en global nivå då One Direction är kända på flera platser runt om i världen. Just denna musikgrupp talar till flickornas behov av social gemenskap men också till, deras individuella behov av kärlek, omtanke och till deras *Själv*.

Kärlek, One Directions texter handlar om kärlek, om allt det där som man som tonårsflicka vill höra, säger en av flickorna. Märk väl att de två pojkarna har en helt annan syn på musik. Faktum är att just dessa två pojkar inte lyssnar alls lika mycket på musik som flickorna. Sjödin uttrycker detta faktum med att flickor tillskrivs en större betydelse för det heliga (Sjödin, 2001, s. 123). Detta kan ju också helt enkelt bero på att deras intresseområde är av ett annat slag som till exempel att det lägger mer tid på spel av olika slag.

Populärkultur och musik förvandlas till en vara, en produkt, men inte bara en produkt som är brukbar utan som associeras med ett känslomässigt mervärde (Sigurdsson, 2003, s.101).

Kärlek säljer, med sångtitlar som "I would", "I wish", "Lost in life", "I can love you more than this", talar den till de trygghetssökande tonårsflickorna.

Med ord som "Jag vill", "Jag önskar", "Jag kommer älska dig mer än det här", handlar om precis vad det står och ligger onekligen i linje med Baumans teori om att vi önskar få tillfredställelse för våra innersta behov.

Anna som uttrycker det så här;

Dom är sjukt bra, sjukt snygga och ja de är bara bäst! Dom sjunger om allt det där som en tonårstjej vill höra! Kärlek, säger hon med ett stort leende över hela ansiktet.

Så vad innehåller One Directions texter. Ja de flesta av dem innehåller budskap om kärlek, ren mänsklig kärlek. Ett exempel är från melodin Love you more than this:

Would you lay down in my arms and rescue me?

Cause we are,

the same

You saved me,

when you leave it's gone again

And then I see you on the street

In his arms,

I get weak my body fails I'm on my knees

Praying.

(One Direction lyrics 2011hämtat den 2012-10-30).

Texten kan tyckas ge de meningssökande flickorna trygghet, men med snabba lösningar till den trånade, drömmande, längtande och kärlekstörstande ungdomsflickans största behov. Ett behov som rör sig över tid och rum. "Jag finns", "jag är unik", "jag är tillräckligt bra" och "jag kan bli älskad". Kärlek är viktigt för dem. Den mänskliga begärande och bekräftande kärleken. Den kärleken som har till syfte att få flickorna att känna sig trygga och glada. Detta kan anses vara en del av det man försöker förmedla vid konfirmationsundervisningen, men fokus ligger här på en Gud som älskar och accepterar dig precis som du är här och nu. Möjligen skulle man kunna förena något av One Directions lyrik med ett medföljande bibelcitat och föra samman de två vitt skilda genrer med varandra, för att föra fram och in konfirmanderna i ett existentiellt traditionellt språk.

Musik, kärlek och konsumtion kan bli ett uttryck för vårt identitetskapande. Popgrupp One Direction som flickorna gillar, är inte bara en oskyldig musikgrupp, utan ett multikapitalistiskt och globaliserande företag. Jag tror dock inte att flickorna förstår eller ser detta. Som tidigare generationer valde mellan Tommy Steele eller Elvis för att uttrycka sin identitet, väljer man numera mellan One Direction eller Justin Bieber.

De nämnda artisterna kan anses vara synonyma med ett varumärke. Det handlar om det som Frans Melin kallar märkeslojalitet (Sigurdsson, 2003, s.101 ref: F. Melin).

Resultatet av "Shopping for Self" (Lyon, 2005, s.73) blir för den postmoderna konsumenten att man provar nya produkter och varumärken. I detta fall handlar det om musik som ett varumärke och markör. Detta kan bidra till skapandet av identitet, en form av fragmenterade serieidentiteter, nya fräscha personligheter som kan förflytta sig vidare in i skapandet av en religiös identitet och den religiösa sfären. Konsumtionen håller ihop det kulturella och det sociala, i ett slags perfekt äktenskap (Lyon, 2005, s.77-80).

Vidare innebär den postmoderna eran att musik som konsumtionsvara blir en global företeelse. Man köper inte musik utan hämtar hem den via internet, Youtube, Spotify och andra tillgängliga kanaler via informations och teknologiverktyg. Där finns all musik tillgängligt via några knapptryckningar framför datorn eller i telefonen. Ungdomarna uttrycker att man inte behöver köpa musiken för att den är gratis. Ändå kan man se att de har t-shirts och tröjor med sina idoler. Konsumtionsgenerationen verkar inte inse att saker, musik, internet, Spotify kostar någonting, vilket bidrar till att de inte heller verkar ha kommit till insikt om att de bidrar till konsumtionssamhället (Sigurdsson, 2003, s.108). Frågan som blir om man inte köper musiken, inte lyssnar tillsammans, vad gör man som social aktivitet då? En av de flickor jag intervjuar ger mig svar på den frågan. Hon menar att det finns mycket mer att göra i ett köpcentrum och att det underlättar det sociala samröret. Man fönstershoppa och handla tillsammans som social fritidsaktivitet. Hon uttrycker det så här;

Om man inte har träffats på ett tag, då bestämmer vi oss oftast för att träffas på shoppingcentrum. Det är lättare att umgås och prata då.

Detta skulle innebära att Zygmunt Baumanns teori, om att vårt intellektuella förstånd observerar och lägger fokus på konsumtion som en integrerad del av livet onekligen verkar stämma. Sigurdsson säger ungefär samma sak, men pratar om det mimetiska begäret. Det är Girards teori, han menar att våra begär inte är naturgivna eller oöverlagda, utan socialt

organiserade (Sigurdsson, 2003, s.103 ref: R. Girard). Generation Y skulle då, som tidigare skrivits i uppsatsen, verkligen vara uppfostrade till sociala konsumenter.

2.5 Religiös identitet och Bibeln

Genom tidigare studier kan vi se en hel del om ungdomars identitetskapande och hur tonåringar idag ser på religion. Påtagligt är att det finns ett ökat intresse för religion, men inte den traditionella religionen (Sjödin, 2001, s.16).

Förutom detta anser postmoderna ungdomar idag, att religion är något statiskt, orörligt och förlegat, likväl anser de flesta att man kan lära sig och få sina livstolkande frågor besvarade, sådant som man inte kan beröra i skolan. Det gör att vikten av undervisningen har en dubbel betydelse för dessa ungdomar. Postmoderna ungdomar kan associerats med orden som är sekulära fenomenen: glädje, frihet, kärlek, ärlighet, hälsa och lycka. När vi talar om familj och vänner, ligger denna grupp utan tvivel i fas med dessa fenomen. De växer upp med ideal, som demokrati och medbestämmande. Det som betraktas vara det absolut mest betydelsefulla för dem är sociala relationer, familjetrygghet och sann vänskap (Sjödin, 2001, s.122).

De omständigheter som finns runt ungdomar generellt sett, är att de växer upp i en mångfald av livstilar, etnicitet, religioner och sexualitet. Detta gör att de lever i en ombytlig värld, där de måste lära sig att ta in ny information, och genom detta ändra förhållningssätt snabbt (Bauman, 2005, s.1). Den egna religiösa identiteten som att vara kristen, kommer inte att sammankopplas med att man tror på Gud, utan kan vara en markör mot de andra religioner som samexisterar i deras närhet och i deras omvärld.

Anna som fyllt 14 år uttrycker det så här;

Jag tror inte på Gud men på de principer som kyrkan står för, jag tycker det är ett bra sätt att lära mig om etik och tradition, att gå på konfirmationsundervisning.

Kyrkan erbjuder Anna svar på existentiella frågor som hon önskar få svar på men utan att ha införlivat i sitt *Själv* någon tro på en transcendent överhöghet. Det hon är ute efter är att få med sig grundläggande sociala värderingar, den kristna etiken och traditionen. Så när Beckford talar om att se religion som en social resurs stämmer detta på Annas sätt att se på sin undervisning och kyrkans roll (Lyon, 2010, s.89, ref: J. Beckford).

Hennes synsätt kan även anses spegla en positiv affirmerande postmodernistisk teori och hur hon ser på sin existens just nu. Detta med utgångspunkt från det sekulära och sociologiska perspektivet på vad religion kan vara. Man skulle kunna påstå att hon bejakar de sekulära och rationella och självförverkligande värderingarna.

I Annas fall handlar affirmationen om etik, tradition och moraliska värderingar. Det innebär att individens frihet sätts högt, vilket leder till ett personligt och känslomässigt grundat val för de ungdomar som funderar runt den traditionella religionen.

En religiös identitet behöver man ständigt forma och omforma, men i generation Y det vill säga ungdomar födda på 1985 till 2000-talet, kan man se att detta sker utanför de traditionella ramarna, lärosatserna och ofta utan bekännelseskriterier (Lövheim, 2007). Det finns en längtan efter traditionella värderingar för att forma sin vardag. Dessa traditioner gestaltas dock utanför den trosbundna religionen, man plockar det som passar de livstolkande frågorna för stunden. Att välja att konfirmera sig kan alltså bero på hur man relaterar till sitt *reflexiva Själv*. Följaktligen är det beroende av att man söker efter de vedertagna värderingarna som gör att Svenska kyrkan står som en social och etisk institution, men utan den andliga och spirituella dimensionen, eller trosföreställningen. Bromanders och Lövheims teori om att se kyrkan som en social resurs verkar onekligen stämma på åtta av de tio ungdomarna som valt att konfirmera sig.

Att kyrkan blir en social resurs bidrar dock till att gestaltandet av en religiös identitet kan betraktas som ofullständig, en icke-kyrklig och mångfacetterad identitet. Möjligen beror detta på att religion i sig själv, som ett fenomen blir abstrakt i moderniteten, då religionen studeras utifrån termer som "ersättning", "rekonstruktion", "ekvivalens" och "substitut" (Hervieu-Leger, 2000).

Genom tidigare studier som gjorts av Svenska kyrkans forskningsenhet och enligt D. Hervieu-Leger. Har man funnit att nuvarande och blivande konfirmander inom Svenska Kyrkan har mycket liten kännedom om de bibliska berättelserna. Detta kan medverka till en fragmenterad religiös identitet. Elin 15 år försöker beskriva en favoritberättelse i en diskussion om berättelser från bibeln.

Jag gillar han Moses som tog med alla djuren på en båt eller var det nu heter, den läste jag i mina Barnens Bibel, tror jag när jag var liten, men annars läser jag nästan aldrig den. Språket är lite svårt, tycker jag. Mest bara en massa namn.

Har ungdomarna i studien någon form av inblick i berättelserna är det väldigt sällan föräldrarna som återger dem, utan i många fall handlar det om egen inhämtad information, till exempel Barnens Bibel eller att far- och morföräldrar relaterar till berättelserna i form av sagostund.

Detta kan ske vid vissa traditionella högtider till exempel jul- och påsk helger. Det innebär i förlängningen att ungdomar formar och rekonstruerar sin religiösa identitet runt behov av meningsökande, eller en tro som fungerar i deras vardagsliv.

Det beskrivna visar att efter tycke och smak, på grund av den splittrade och försvagade kännedomen om kristendomskunskap och bibelinläring, kan det innebära att den religiösa identiteten inte assimileras, tänks eller konstrueras som betydelsefull för den egna identiteten.

Dessutom sker ofta den första kontakten med bibeln via skolan och religionsundervisningen där, vilket Mia 14 år bekräftar detta och förklarar varför hon också blivit intresserad av konfirmationsundervisning.

Vi läste om Bibeln i skolan och jag tyckte det lät intressant och ville lära mig mer om Bibeln och därför valde jag att gå på konfirmationsundervisning.

Det finns ett intresse av att läsa Bibeln, men vid frågan om ungdomarna i konfirmationsundervisningen haft möjlighet att titta och läsa Bibeln hade de bara hållit i Bibeln och läst den en gång. Något som var intressant och förvånande i intervjun var att fler önskade att studera mera i Bibeln.

Ett sätt att integrera Bibelns berättelser har gjorts i Lunds domkyrkoförsamling, där man börjar i det bekanta, i det vardagliga och relevanta för ungdomarna. Bibeln, Kyrkan och Jesus är sådant en 14- åring vet ganska lite om, men musik är något som de känner till. Därför hävdar Bonnevier (Intro, Årgång 7 november 2012, 4 s. 8) att låttexter är det bästa redskapet som introduktion till Bibelns berättelser.

Musiktexter kan uppenbart bygga broar mellan Bibelns värld och ungdomarnas liv, oavsett generation står musik för drömmar, längtan och hopp (Bonnevier och Beverhjelm, 2012, s. 8). Man använder helt enkelt musiken som ett interaktivt pedagogiskt verktyg som stöd och hjälp för att kommunicera. Detta då religion kan vara något som ligger utanför vardagslivet och som kan vara svårt att införliva i ungdomars liv.

I förlängningen blir det egna sökandet efter information också en del av en fragmenterad och urholkad kunskap. Vidare blir religion en del av det existerande konsumtionssamhället. Andlighet och spiritualitet ses som en paus från livsstressen, ett stöd i livet och en upplevelse som man hämtar kraft ur. Detta kan jämföras med att gå på spa.

Dessutom vill jag hävda, som Sjödin att den postmoderna individen ifrågasätter auktoriteter, dogmatiska sanningar och absoluta ideologier. Den lilla historien byggs inte in i en stor historia. Man lever inte längre i det förflutna eller i framtiden, utan här och just nu. Man kan uttrycka det med att man byter ut den homogena traditionella historien mot universella sanningar och då inte en universell sanning, utan flera (Sjödin, 2001). Den metanarrativa berättelsen kan tolkas som att den inte längre har någon betydelse för den personliga tillvaron, eller att den inte tillför någon existentiell mening i den lilla historien, det vill säga i det egna livet. Helena och Anna uttrycker sig så här på frågan om de tror på Gud och vad de gillar/ogillar med Bibeln:

Jag tror inte på den skapelseberättelse som det står i Bibeln, utan på Big Bang och jag tror inte på Gud, men jag gillar värderingarna

Ibland säger jag att jag tror på Gud för att vara snäll, men egentligen tror jag inte på Gud. Men jag gillar det som kyrkan lär ut, ja det vill säga etiken och moralen. Jag tycker det är viktigt att veta om traditionen.

Det som intresserar konfirmander är uppenbart inte tron på en treenig Gud, utan värderingar, etik, moral och framför allt döden. Så musikalternativet som gjordes av konfirmanderna 2010 med "Tears in Heaven", skulle mycket väl kunna vara placerad i det bekanta och vardagliga livserfarenheten om det som kan vara relevant för problemformuleringarna angående döden och livet efter döden.

If I saw you in heaven?
I'll find my way through night and day
'Cause I know I just can't stay here in heaven
Time can bring you down, time can bend your knees
Time can break your heart,
have you begging please,
begging please
Beyond the door there's peace I'm sure

(E. Clapton, 2008)

Texten skulle mycket väl kunna formuleras ihop med att det finns ett liv efter detta, allt beror på den egna tolkningen, eller vad man som pedagog väljer att socialisera in för tolkning. Alla konfirmandernas livsfrågor handlar om lärande och därför måste undervisningen bygga på reflekterande och begripliga, ställningstagande presentationer. Utan detta kan man lätt hamna i omedvetna ställningstaganden och värderingar.

Därför bör varje församling ha en väl underbyggd pedagogisk plan, och framför allt kunniga pedagoger som är medvetna om hur dessa postmoderna ungdomar tänker, fungerar och vad församlingen har som kommunikationsmedel. Ett språk som är tolkningsbart för dem.

3.0 Slutdiskussion

3.1 Sammanfattning

Frågan jag ställde mig i början av den här uppsatsen var hur konfirmander använder, tolkar och förhåller sig till musik och texter i populärmusik. Det som har framkommit i intervjuer och i analysen är att ungdomarna använder texter för att befästa sitt känsloliv och inte som tidigare generationer för att uttrycka sin religiösa tillvaro och sina frågeställningar om livet. Dessa ungdomar använder musiken för att förstå sin vardag och är sammanbundet med känslomässiga erfarenheter, framför allt för att förstärka sitt emotionella välbefinnande (Collins–Mayo, och Dandelion, 2010). Exempel på detta är att man bland annat somnar till musiken, gör sig själv glada efter en jobbig och stressig dag. Musiken i sig själv det vill säga melodin associeras med ett känslomässigt mervärde för att tillfredsställa sitt humör och som skapar trygghet (Sigurdsson, 2003).

Ungdomarna använder musiken för att få en affektbetonad upplevelse som verkar basera sig på rytm, melodi och tonklang. Just rytmen kan förefalla vara det betydelsefulla. Det i sig kan man fundera lite extra på eftersom det rör sig om tonåringar. Ungdomar formar inte bara en identitetskonstruktion på ett mentalt och reflexivt plan utan det tycks sammanfalla med kroppserfarenheten (Bourdieu, 1994).

Texten i musiken uppfattas inte som essentiell, om den inte handlar om kärlek. Man tolkar texter som helt enkelt handlar om den mänskliga, begärande kärleken. En kärlek som talar till deras drömmar, längtan och som ger trygghet för stunden.

Det faktum att man inte lägger in andliga tolkningar i texter, kan vara ett tecken på att ungdomar i dag lever i en multilingvistisk och globaliserad tid. En tid där kulturer och språk från olika länder sammansmälter. Man har helt enkelt förlorat traditionella kunskaper om kyrkan och de bibliska berättelserna. Vidare vill jag hävda att det handlar om en språklig kris. Det leder mig till den andra frågeställningen: Hur bemöter med Svenska Kyrkan ungdomar språkligt? Ungdomarna tycks uppenbart sakna den lingvistiska förmågan att uttrycka sig och förstå det religiösa traditionella språket. Dels beror det på en bruten traditionskedja och eventuellt på att ungdomar idag möts av flera språk via media. Detta tvingar möjligen paradoxalt fram, och eventuellt bidrar till, både ökad språkförmåga och bristande språkförmåga.

Det som framkom under samtalen var just hur man inte förstod kommunikationen i varken gudstjänsten, psalmer eller vissa populärtexter. Kommunikationen mellan konfirmander och pedagoger, präster och andra ledare ansågs vara svårbegriplig och når inte fram. Det blev problematiskt och frusterande, för att inte säga svårt, för ungdomarna att uttyda. Framför allt skapar bristen på lingvistiskt kapital en frustration och otrygghet, där man inte känner sig harmonisk och säker i den sociala miljön (Bourdieu, 1994).

Det tredje som framkom med tydlighet i den här gruppen konfirmander var ledarens roll. Pedagogen är viktig, hans eller hennes lingvistiska förståelse och inlevelse med den grupp hon eller han talar till bör bygga på följande begrepp; humor, personliga anekdoter, förståelse, att de lyssnar och har ett begripligt vardagsspråk.

Hyde förklarar detta som en *icke kognitiv dimension*. Han anser att vi ofta använder oss av kognitiva lärande metoder, men menar att det finns ytterligare två icke kognitiva dimensioner som är viktiga för pedagoger. Den första är ”den känslomässiga” eller ”affektiva dimensionen”, här handlar det om reaktioner, och känslor på dessa. Något som man ofta förbisett inom lärande processer av bland annat kognitiva teoretiker. De har inte tagit hänsyn till att det finns argument om hur intellektet stimuleras genom, och av, emotioner som kan ha inflytande på elevens lärande process (Hyde 2008, s.167-68).

Jag är benägen att hålla med om att det saknas viktig förståelse för ungdomars språk och känsla av trygghet. Det är viktigt inte bara deras vilja att lära sig något, utan också hur de lär. Ungdomarna använder musik för att skapa bland annat, trygghet och glädje. Dessa två emotioner blev tydliga i analysen. ”Trygghet” och ”att vara glad” blir det som Sjödin benämner den nya Heligheten. Det verkar vara parollen som dessa ungdomar lever efter. Därför bör man eventuellt fundera på hur man som pedagog skapar en form av ramverk för dessa postmoderna ungdomar som lever utan fasta gränser vad det gäller de flesta livsfrågor.

Särskiljandet på populärmusik och psalmer verkade vara relativt evident man såg dessa två genrer helt enkelt som två olika stilar. Men också att musik inverkar mer som en kroppslig erfarenhet på ett medvetet plan och var stark förknippat med deras känsloliv. Detta skulle kunna innebära att musik kan vara ett relevant vardagsspråk som talar till ungdomars emotionella liv.

Det fjärde som kan vara värdefullt att observera, men som inte har varit studiens primära bas, eller föremål för analys, är att generation X oftast är den generation som just nu är pedagoger, präster och andra ledare. Denna generation som enligt Collins-Mayo använder sig av populärmusik för sina existentiella frågeställningar och som andlig källa. Detta kan ses som denna generations försök att överbrygga och närma sig generation Y och den senare generation som ibland kallas för A av vissa sociologer. Ett sådant exempel ser vi från Lunds domkyrkoförsamling.

Här har man med hjälp av just populärmusiktexter ökat konfirmationen med 18 deltagare till 80 (www.lundsdomkyrka.se). Genom att man har en väl fungerande pedagogisk plan har man öppnat upp möjligheten att få vara med och forma sin konfirmation. Man har funnit en möjlighet att närma sig barn och ungdomar i deras meningsökande. Tittar man närmare på deras hemsida och deras Spotifylista är musiken tidstypisk för den musiksmak som generation X hade i sin ungdom. Det vill säga det som fanns på marknaden under deras formative ungdomsår som Madonna, Depeche Mode, Nirvana för att ge några exempel. Det är också värt att notera att denna pedagogiska form har utvecklats av två män som var födda på 1970-talet.

Det är möjligt att betrakta media som resurs och som ett kommunikationsverktyg. Likväl borde man inte bedöma populära texter och musik som en neutral kanal eller något magiskt redskap. Det vardagliga språket verkar vara den viktigaste komponenten. Musiktexter var uppenbart det som verkade sekundärt för just den här gruppen ungdomar. Trots detta resultat, kan kanske texter vara en möjlig utväg att tala till ungdomar om deras existentiella funderingar.

Det som är spännande är att man på detta sätt socialiserar in dem i ett nytt sätt att tänka, för genom den urholkade språket har man hittat nya fungerande former för att tala om teologi i nutid. Musiken och texter kan då bli en del av en vedertagen kreativ inlärningsprocess. Genom att använda estetiska och interaktiva inlärningsprocesser har man möjligheten att anpassa kyrkans budskap. Med hjälp av brukbara former som ungdomar redan använder för att förstå sin vardag, så kanske man trots allt kan lära om Gud i populärmusiken, men inte som den enda pedagogiska artefakten.

Min utgångspunkt i uppsatsen har varit att musik, kommunikation, kulturell konsumtion är uttryck för vårt identitetskapande. Det som varit spännande är att se hur omedvetna ungdomarna uppenbart är om dessa företeelser. Tydligt är att vi har införlivat kulturell konsumtion utan att funderat på varför vi gör det. Dessa ungdomar använder kyrkan som resurs för etik, moral och traditionella värderingar. Det speglar en positiv affirmerande postmodernistisk teori om vad religion är. Kyrkans konfirmationsundervisning äger rum i ett brytningsskede från barn till tonåring. Det har Svenska kyrkan uppmärksammat i sina styrdokument för konfirmationsundervisning men också i sin betoning av att församlingspedagogen i framtiden förväntas vara en utbildad pedagog och lärare på högskolenivå.

Trots detta är det långt kvar att för att förbättra och bemöta de livsfrågor som dagens postmoderna ungdomars har. Eventuellt är analysens resultat påverkad av tidsaspekten på dessa ungdomars konfirmationsundervisning och deras funderingar kring fenomen som andlighet och deras tankar runt gudstjänst. Detta eftersom de inte har befunnit sig så länge på konfirmationsundervisning. Resultatet hade kanske kunnat bli ett helt annat ett halvår längre in i undervisningen. Då hade de eventuellt tillskansat sig mer kunskap om kyrkans traditioner och de bibliska berättelserna. Det hade varit av stort värde att få följa dem under hela tiden, för att se om det hade blivit några förändringar.

3.2 Fortsatt forskning

Det hade varit spännande att och forska om hur musik och texter påverkar oss psykologiskt och biologiskt.

Litteraturförteckning

Bauman Z. (2005) *Liquid Life*. Cambridge, UK, Polity Press.

Bossius, T., Häger A. & Kahn – Harris K. (2011) *Religion and popular music in Europe, New Expressions of secular and Sacred*, New York, I.B. Tauris & Co Ltd.

Bourdieu P. (1984) *Kultur och Kritik* Översättning Stierna J. Göteborg, Daidalos AB.

Bromander, J. och Lövheim, M. (2012) *Religions som Resurs: existentiella frågor och värderingar i unga svenskars liv* Skellefteå, Artos och Norma Bokförlag AB.

Collins – Mayo S, Mayo B, Nash S. med Cocksworth Christopher (2006) *The Faith of Generation Y*. London, Church House Publishing.

Collins- Mayo S. och Dandelion P. (2010) *Religion and Youth* Farnham, Ashgate Publishing Limited.

Edgardh N. (2010) *Gudstjänst I tiden, Gudstjänstliv I svenska kyrkan 1968-2008* Lund, Arcus förlag.

Eliade M. (1969) *Myten om den eviga återkomsten, Arketyper och upprepningar*, Översättning: Nylinder Å. och Shafran D. Ludvika, Dualis Förlag AB.

Giddens A. (1991) *Modernitet och självidentitet. Självet och samhället i den senmoderna epoken*, Översättning: Andersson S. Göteborg, Sverige, Daidalos AB.

Hervieu-Leger D. (2000) *Religion is a chain of memory* Cambridge, UK, Polity Press.

Hyde B. (2008) *Children and Spirituality, Searching for meaning and Connectedness* London, UK, Jessica Kingsley Publisher.

Kvale, S. (1996). *Den Kvalitativa Forskningsintervjun*. Lund, Studentlitteratur.

Larsson G. (red.) (2003) *Talande tro, ungdomar, religion och identitet*. Lund, Studentlitteratur.

Lyon D. (2000) *Jesus in Disneyland, Religion in postmodern times* Cambridge, UK Polity Press.

Lövheim M. (2007) *Sökare i Cyberspace, ungdomar och religion i ett modernt mediesamhälle* Örebro, Cordia.

Magee B. (1998) *Filosofi, Från antikens naturfilosofer till dagens moderna tänkare* Översättning: Emond T. Stockholm, Bonniers Förlag, London, Dorling Kindersley Limited.

Martinsson M. (red) (2007) *Systematisk teologi, en introduktion* Stockholm, Verbums Förlag.

Sigurdsson O. (2003) *Världen är en främmande plats, Essäer om religionens återkomst* Örebro, Cordia AB.

Svenska kyrkan (2012) *Intro, tidningen för Skara Stift* Årgång 7 november 2012 Nr. 4.

Svenska Kyrkan (2011) *Kyrkoordningen 2011* Stockholm, Verbums Förlag.

Svenska Kyrkan (2007) *Riktlinjer för Svenska Kyrkans konfirmandarbete* www.svenskakyrkan.se PDF fil.

Sjödin, U. (2001), *Mer mellan himmel och jord?* Stockholm, Verbums Förlag.

Bilaga 1

Semikonstruerade intervju frågor

1. Beskriv dig själv. Hur ser din familj ut och vad arbetar dina föräldrar med?
2. Vad tycker du om för musik?
3. Har du någon favorit psalm eller sång?
4. Vad tänker du på när du hör den?
5. Vad har du lärt dig hittills av din konfirmationsundervisning?
6. Har musik någon speciell betydelse för dig?
7. Hur upplever du gudstjänsten?
8. Hur ser du på Gud?
9. Känner du att Gud finns någon annanstans än kyrkan?
10. Hur kopplar du av?
11. Vad känner du när du lyssnar på musik?